

Kongres vojnogodovinskih in orožarskih muzejev na Dunaju

V dneh od 16. do 20. maja 1960 je bil na Dunaju II. kongres vojnogodovinskih in orožarskih muzejev. Prvi kongres je bil pred tremi leti v Köbenhavnu. Namen kongresov teh muzejev je, da bi imeli med seboj pogoste in tesnejše stike in da bi na njih razpravljali o problemih, predvsem o strokovnih, ki zadevajo le njih.

Na dunajskem kongresu je sodelovalo 25 držav (Anglija, Avstralija, Češko-slovaška, Belgija, Danska, Finska, Francija, Italija, Jugoslavija, Vzhodna in Zahodna Nemčija, Nizozemska, Norveška, Paragvaj, Poljska, Portugalska, Romunija, Sovjetska zveza, Španija, Švedska, Švica, Tajska, Turčija, Združena arabska republika in ZDA) z več kot 120 udeleženci. Iz Jugoslavije so prisostvovali kongresu trije predstavniki Vojnega muzeja JLA iz Beograda in po en predstavnik muzejev ljudskih republik iz Zagreba, Sarajeva, Novega Sada in Ljubljane.

Delo kongresa je potekalo tako; da smo si dopoldne ogledovali muzeje (Vojnogodovinski muzej v celoti, v Kulturno zgodovinskem muzeju orožarsko zbirko in v Zgodovinskem muzeju mesta Dunaja občasno razstavo »Orožje gotike in renesanse iz dunajske meščanske orožarne«, na potovanju po Avstriji pa še orožarsko zbirko Deželnega muzeja v Grazu), popoldne pa imeli strokovna predavanja. Ravnatelj Orožarskega muzeja dr. Heribert Seitz, konservator švicarskega Deželnega muzeja dr. Hugo Schneider, konservator Zgodovinskega muzeja v Strasbourgu dr. Paul Martin in ravnatelj Centralnega muzeja sovjetske armade polkovnik Nikolaj G. Nemirov o restavraciji zastav, restavrator Vojnogodovinskega muzeja Dunaja akademski slikar Franz Horinek o restavraciji slik, vodja Orožarne Tower v Londonu Sir J. G. Mann in kustos Metropolitanskega umetnostnega muzeja v New Yorku o restavraciji orožja, ravnatelj Vojnopomorskega muzeja v Leningradu kapetan I. vrste Ivan M. Kulešov o restavraciji podmornic, vodja zbirke orožja Odescalchi iz Rima dr. Nolfo di Carpegna pa o delu na »mednarodnem slovarju« za orožarsko-tehnične izraze.

Referentom je bil odmerjen zelo kratek čas, zato so bila vsa predavanja zelo zgoščena. Naj omenim, da teksti predavanj ali vsaj kratki izvlečki delegatom niso bili vnaprej izročeni. Nekateri predavatelji so predavanja demonstrirali s skiop-tikoni, nihče pa ni predavanja praktično demonstriral v samem laboratoriju. To bi bilo še posebno potrebno pri temi restavracija zastav, kjer so štirje predavatelji vneto zagovarjali zelo različne koncepte restavracije.

Osebo me je bolj zanimal obisk avstrijskih muzejev, da bi se spoznal s tehničnimi prijemi, ki so jih imela vodstva muzejev in posamezni kustosi pri njihovi postavitvi. Kakor sem že omenil, smo obiskali štiri muzeje, ki se med seboj zelo razlikujejo. Vojnogodovinski muzej je v bivšem arzenalu na ogromnem prostoru, ki ima čez 20 objektov, Kulturnogodovinski pa je bil v prejšnjem stoletju zidan prav v ta namen ter spominja na naš Narodni muzej, le da je precej večji. Pravo nasprotje teh pa je Zgodovinski muzej mesta Dunaja. Le-ta je bil sezidan pred leti. Grajen je iz železobetona, jekla in stekla, je sorazmerno majhen, toda prostorno ekonomično razdeljen. Deželni muzej v Grazu oziroma njegova orožarska zbirka — zaradi pomanjkanja časa smo si ogledali samo to — pa sploh ni muzej v našem smislu, temveč kopičenje orožja. Tudi muzejska oprema je različna. V prvih dveh muzejih, posebno je to vidno v Vojnogodovinskem muzeju,

je stara, lesena ter vsa prenatrpana s predmeti. V Zgodovinskem muzeju mesta Dunaja pa vitrin skoraj ni opaziti. So le tam, kjer su nujno potrebne. Orožarska zbirka Deželnega muzeja v Grazu pa je za naše gledanje navaden depo.

Vendar je v teh muzejih vrsta načinov prikazovanja, ki jih mi nimamo in bi jih lahko osvojili. Predvsem mislim tu na prikaz fotografij, ki so ga na Dunaju zelo posrečeno rešili. Zaradi pomanjkanja prostora imamo na primer v našem ljubljanskem muzeju NO razstavljenih okrog 1000 fotografij ali eno stotino vsega fotografskega gradiva. S posebnimi aparaturami, ki jih ima dunajski Vojnozgodovinski muzej, bi lahko tudi mi obiskovalcem pokazali bogato fotografsko gradivo iz raznih partizanskih enot, delavnic, bolnišnic itd., ki je trenutno v arhivu in nedostopno javnosti, čeprav je zelo zanimivo tako za same borce kakor tudi druge obiskovalce, saj bi dobili z vpogledom tega gradiva večkrat bolj jasno sliko akcije, boja, postojanke itd. Prav tako bi dunajske muzeje lahko posnemali ob prikazu umetniških slik. Le-te jim niso slučajnostni, temveč povsem enakovredni muzejski predmeti, ki niso prikazani v posebnem »likovnem delu« razstave, temveč nujni predmeti na razstavi.

Razumljivo je, da ti tradicionalni muzeji ne razpolagajo samo z velikimi razstavnimi prostori in depoji, temveč tudi s stranskimi prostori, ki so nujen in potreben del vsakega muzeja. Pri tem mislim na predavalnico. Mala dvoranica ljubljanskega Muzeja NO je samo izraz dobre volje v danih razmerah, saj sprejme lahko otroke zelo majhnega razreda, ne pa velikih skupin, ki so naši najpogostejši obiskovalci. Pa tudi za propagando drugod bolj skrbijo. Muzejske publikacije, fotografije zgradb muzejev, posebno pomembnih predmetov in pogledov na razstave nimajo zaprtih v omarah muzejskih hodnikov, temveč jih temperamentni vratarji in čuvaji včasih kar preveč vsiljivo ponujajo obiskovalcem.

Organizatorji kongresa — vidni dunajski muzeologi — so storili vse, kar je bilo v njihovi moči, da so številnim gostom iz vseh delov sveta omogočili čim prijetnejše in ugodnejše bivanje ob času kongresa.

Na koncu kongresa je bil izvoljen nov osemčlanski sekretariat, katerega član je tudi ravnatelj Vojnega muzeja JLA v Beogradu polkovnik Idriz Čejvan.

Prihodnji kongres bo leta 1963 v Londonu.

Miroslav Luštek